

בחירה של חשודים בפלילים לתפקידים ציבוריים

כל תפקיד שיש בו שררה, מוגדר כתפקיד ציבורי. א. הגדרת "תפקיד ציבורי" הרמב"ם (מלכים א, ד) מונה רשימה של "שררות": מלך, שר צבא, שר חמישים, שר עשרה, ממונה על חלוקת המים, דיין, נשיא. כל אחד מבעלי התפקידים הללו, חייב לעמוד באמות מידה הלכתיות, אמת המידה העיקרית היא: יראת שמים.

"כל מי שאין בו יראת שמים, אע"פ שחכמתו מרובה, אין ממנים אותו למינוי מן המנויים שבישראל" (רמב"ם מלכים א, ז).

ב. מי הממנה מלך ונביא שיש להם זכות למנות בעלי תפקידים. בימינו, הממשלה או הכנסת הם הגורמים הציבוריים, הממנים אנשים למשרות שיש בהם שררה. גם אלה היונקים כחם מהממשלה או הכנסת, כמו שרים וכד', רשאים למנות לתפקידי שררה. כיום, יש אבחנה ברורה בין "ממונה" לבין "נבחר ציבור". הממונה ע"י אחד מהגורמים אשר זכותם למנות, הוא אשר חייב לעמוד בקריטריונים המיוחדים. חובת הבחינה והבדיקה היא על הגורם הממנה. לעומתו, "נבחר ציבור" שואב את כוחו מן הציבור, ולא מאחד הגורמים הממנים. לא מצינו במקורות שציבור חייב לבדוק במי הוא בוחר. כלומר: ציבור רשאי לבחור ממונה, בעל שררה, לעצמו, גם אם אינו עומד בקריטריונים המוטלים על הגורם הממנה לבדוקם. כל הפסולים מלהתמנות לתפקידי שררה, הם אנשים שהעידו עליהם בבית דין, ונפסלו ע"י בית הדין. ג. חשוד כך למדנו בהלכות פסולי עדות, חשן משפט סימן לד. עבירה, ונתקבלה העדות. למשל: רשע שעבר עבירה שחייבים עליה מלקות (סי' לד, ב). ברור שמדובר באדם שהעידו עליו שעבר וכן טבח שיצאה טריפה מתחת ידו, או גנב וגזלן (שם סעיף א) ודאי שאין מדובר בחשוד, אלא במי שהעידו עליו ופסלוהו. לא פעם, המשטרה והפרקליטות מחליטים להגיש כתב אישום כנגד אדם, ובסופו של דבר הוא יוצא זכאי. (מבלי להתייחס להתדיינות בערכאות) אם כן, החשוד, אף אם הוגש נגדו כתב אישום, לא ברור שאכן הוא פסול מלכהן במשרה שיש בה שררה. ד. לסיכום: שאינו עומד בקריטריונים בהם מחייבים מי שממנה אדם.

1. ציבור אינו מוגבל בבחירתו באדם למשרה ציבורית שיש בה שררה. הוא רשאי לבחור גם באדם
2. חשוד, אף שהוגש נגדו כתב אישום, רשאי לקבל מינוי מגורם ממנה, כל עוד לא הורשע ויצא חייב דינו. קל וחומר, שציבור רשאי לבחור בו לתפקיד שיש בו שררה.
3. אדם שהוגש נגדו כתב אישום, אם יודע בעצמו שהוא נקי ללא רבב, רשאי להציג מועמדותו לכתחילה לתפקיד שיש בו שררה. אולם, אם יודע שדבק בו רבב, גם אם יתכן שאין ברבב זה כדי להרשיעו בדין, מן הישר והצדק המוסרי, שלא יציג מועמדותו לתפקיד שיש בו שררה. זו אינה חובה, אך בהחלט "מדה טובה".